

עין משפט
גור מצוה

יט:

כיצד פרק שני יבמות

מסורת הש"ס

1 א מתי פירי מכלות
יבם הלכה א סמך עין
לא טעמי' ארבע סתן
קמי' ספק ג:

תוספות ישנים

ביארה זו חליטה של אחת
מתן פטורה נראה. ומפרש
לה ואילו חלק לבעלת מאמר
לא נפטרה נראה וז"ל הא
דקאמר ביאתה או חליטה
של אחת מהן פטורה נראה
ר"ל מחילה שאינה נבעלת
מתמר דהיא אשת העני
ועמיה דבייתה או חליטה
פטורה נראה היינו מ"ג
דלא מאמר קונה תרומה
חזין דהו יבם ואח"כ נולד
ואח"כ כי מייבם נחלה
מפטרה נראה. וז"ל מאמר
אין קונה מתי ליתומה קמה
הני דהא לא הו כרת אשת
אחיו בעולמו (ובל) (בל)
דרי' שמעון לא סבר מאמר
קונה קמה ואינו קונה ככל
ובל אלא אחר (אין) קונה
מכל ובל אי אינו קונה כלל.
אבל חלק לבעלת מאמר לא
נפטרה נראה דשם מאמר
אין קונה כלל ונראה
שהחליטה כמות היה ואינה
נכנסה שיהא אשת אחי שלה
היה בעולמו ואח"כ לא
נפטרה נראה ונראה לייבם
לה. וא"ת היינו קאמר דתי'
ליבם אחיה שאינה נבעלת
מתמר הא מ"מ היה היה
זקוקה לאחיו השני והיא
אשת אחי אחי השני נרת
אשת אחיו שלא היה בעולמו
זקוקה ואח"כ היינו מתי'
ליבמה. וי"ל דלכך ספק
לייבמן דסבר ר' שמעון אין
זקוקה ואח"כ לא הו כרת
אשת אחיו שלא היה
בעולמו. ואף ל"י השעויה
דאמר ל"י שמעון אי זקוקה
זקוקה ככנסתה ולא היה עליה
מירי דל"י היא עליה
יכולה לייבם כיון דזקוקה
כנסתה דהיי כמו יבם
ואח"כ נולד:

רבי שמעון אומר ביאתה או חליטה ב' פ' נקוטרכ דקסבר
ר' שמעון מאמר ספק קונה ספק קונה וכו' וכו' או חלק
לשניה נפטרה בעלת מאמר ממ"ג ונראה שפ' כן דל"י זקוקה
לר"ש מדרבנן דל"י לא היה יכול לייבם השניה דהויה לה כרת אשת
אחיו שלא היה בעולמו במאמר אלא
ודאי קסבר דקני לגמרי או לא קני
כלל וא"ת אחתי נרמה היא זקוקה וי"ל
דל"י סבר אין זקוקה ולר"י נראה
לדפילו ס"ל דיש זקוקה ומאמר קונה
קמה מדרבנן נראה שז"ל זקוקה אוסרת
ולא המאמר אלא היבם דל"י אשת
נשואה היא אוסרת וכאן אם היה
נשואה היא עמיה היתה מותרת לר"ש
דש"י ייבם ואח"כ נולד ומ"מ
אמת הוא דלר"ש אי לא קני מאמר
לא קני אפילו מדרבנן מדקאמר לעיל
אם מאמריו של שני אינו מאמר אשת
ראשון נבעל משמע דלא קני כלל:
חל"ץ בעל"ה טאמר לא נפטרה
צרתה. וא"ת ואח"כ לא דייק
מהכא מיוצא ל"י אשעיה דלדידה
כיון דהו זקוקה ככנסתה אמאי לא
נפטרה הנה וי"ל מדרבנן כדאמר
לעיל גזירה משום שתי יבמות הנאות
משני גמים חדא וחליטה וחדא
מיפטרה (א) בלא כלום:
בנסה ומה ואח"כ נולד לו אח
וב'. הא מילתא דפשיטא
היא ולא היה נרץ כלל למתנייה ואר"י
דלא שמה אלא לאשעיה דהאי תנא
עירובי מערב ומני מילי כהדי הדדי
ולהכי דייק מינה דנולד ולבסוף
ייבם לא פליג ר"ש מדעריב ומני להו
כהדי כנסה ומת ואח"כ נולד לו אח
דמודה בה ר"ש דלא נבעל ולבסוף
ייבם פליג נמי ר"ש א"כ כהדי סיפא
הוה ליה למיערבך ולא כהדי רשא
השתא א"ש דלא מומיב ל"י אושעיה
מתני' דלא עריב ומני להו דלכרייתא
שיך למידק כדפרישית:
לעריבניהו והניגוהו. לא כמו
שפירש נקוטרכ דאילוהו קאי
דלכנסה ומת ואח"כ נולד ודאי
לי"י ר"ש אלא אחרי בתראי קאי (ג):
גמרינן מביאה דיבמה. דלע"ג
דמאמר אינו אלא מדרבנן
מ"מ מר מקסבר ליה דעשאוהו חכמים
כביאה ולמר מקסבר דעשאוהו
קדושין וכה"ג איכא בפ"ק דב"מ וי'
יא. (שם) דקאמר מר ליק מליאה מגט
אע"ג דלקט לית ליה זכיה אלא מדרבנן
כדאמר' בסוף הגוזקין (ויטין סא. פס):
האי

ר"ש אומר ביאתה או חליטה של אחת
מהם פטורה צרתה חלק לבעלת מאמר
לא נפטרה צרה כנסה ומת ואח"כ נולד לו
אח או שנולד לו אח ואח"כ כנסה ומת
שתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום כנסה
ונולד לו אח ואח"כ מת שתיהן פטורות מן
החליצה ומן הייבום דברי ר"מ ור' שמעון
אומר הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה
עליו שעה אחת באיסור מייבם לאיוו מהן
שירצה או חולץ לאיוו מהן שירצה לא בבא
דסיפא למאן קתני לה אילימא לר' מאיר קתני
לה מבדרי לא שני ליה לרבי מאיר בין ייבם
ואח"כ נולד בין נולד ואח"כ ייבם לעריבניהו
ולתניניהו אלא לאו רבי שמעון ובייבם ואח"כ
נולד פליג בנוולד ואחר כך ייבם לא פליג ש"מ
אמר מר עמד השני לעשות מאמר ביבמתו עד
ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד
שנולד לו אח ומת ראשונה יוצאה משום
אשת אחיו שלא אלה היה בעולמו ושניה או
חולצת או מתייבמת מאי עמד וכאי לא
הספיק אי עמד עמד ואי לא עמד לא עמד
אלא עמד מודעתה ולא הספיק מודעתה אלא
בעל כרחיה ודלא כרבי דתניא העושה
מאמר ביבמתו שלא מודעתה ר' אומר קנה
"והכ"א לא קנה מ"ט דר' גמר מביאה
דיבמה מה ביאה דיבמה בעל כרחיה אף
קדושין דיבמה בעל כרחיה ורבנן גמרי
מקדושין דלעלמא מה קדושין דעלמא
מודעתה אף קדושין דיבמה מודעתה כמאי
קמיפלגי מה סבר מילי דיבמה מילי דיבמה
הוה ליה למילף מר סבר מילי דקדושין
ממילי דקדושין הוה ליה למילף עשה בה
מאמר ואח"כ נולד לו אח או שנולד לו אח
ואח"כ עשה בה מאמר ומת ראשונה יוצאה
משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה
חולצת ולא מתייבמת ר"ש אומר ביאתה או
חליצתה של אחת מהן פטורה צרתה ר"ש
אח"כ קאי אילימא אנוולד לו אח ואח"כ
עשה בה מאמר הא אמרת בנוולד ולבסוף
ייבם לא פליג ר"ש אלא אעשה בה מאמר
ואח"כ נולד לו אח חלק לבעלת מאמר לא
נפטרה צרה מ"ט משום דהוא צרה ודאי
ובעלת מאמר ספק יואין ספק מוציא מירי
ודאי יתיב רב מנשה בר זבד קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר מאי טעמא
דר"ש מ"ט דר"ש כדאמר טעמא הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה
עליו שעה אחת באיסור אלא מאי טעמא דרבנן אמר קרא וילקחה לו
לאשה יויבמה עדיין יבומים הראשונים עליה אלא הא דתנן
ייבמה הרי היא באשתו לכל דבר וואמר רבי יוסי בר חנינא מלמד
שגמריה

ר"ש אומר ביאתה או חליצה של אחת
מהם פטורה צרתה חלק לבעלת מאמר
לא נפטרה צרה כנסה ומת ואח"כ נולד לו
אח או שנולד לו אח ואח"כ כנסה ומת
שתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום כנסה
ונולד לו אח ואח"כ מת שתיהן פטורות מן
החליצה ומן הייבום דברי ר"מ ור' שמעון
אומר הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה
עליו שעה אחת באיסור מייבם לאיוו מהן
שירצה או חולץ לאיוו מהן שירצה לא בבא
דסיפא למאן קתני לה אילימא לר' מאיר קתני
לה מבדרי לא שני ליה לרבי מאיר בין ייבם
ואח"כ נולד בין נולד ואח"כ ייבם לעריבניהו
ולתניניהו אלא לאו רבי שמעון ובייבם ואח"כ
נולד פליג בנוולד ואחר כך ייבם לא פליג ש"מ
אמר מר עמד השני לעשות מאמר ביבמתו עד
ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד
שנולד לו אח ומת ראשונה יוצאה משום
אשת אחיו שלא אלה היה בעולמו ושניה או
חולצת או מתייבמת מאי עמד וכאי לא
הספיק אי עמד עמד ואי לא עמד לא עמד
אלא עמד מודעתה ולא הספיק מודעתה אלא
בעל כרחיה ודלא כרבי דתניא העושה
מאמר ביבמתו שלא מודעתה ר' אומר קנה
"והכ"א לא קנה מ"ט דר' גמר מביאה
דיבמה מה ביאה דיבמה בעל כרחיה אף
קדושין דיבמה בעל כרחיה ורבנן גמרי
מקדושין דלעלמא מה קדושין דעלמא
מודעתה אף קדושין דיבמה מודעתה כמאי
קמיפלגי מה סבר מילי דיבמה מילי דיבמה
הוה ליה למילף מר סבר מילי דקדושין
ממילי דקדושין הוה ליה למילף עשה בה
מאמר ואח"כ נולד לו אח או שנולד לו אח
ואח"כ עשה בה מאמר ומת ראשונה יוצאה
משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה
חולצת ולא מתייבמת ר"ש אומר ביאתה או
חליצתה של אחת מהן פטורה צרתה ר"ש
אח"כ קאי אילימא אנוולד לו אח ואח"כ
עשה בה מאמר הא אמרת בנוולד ולבסוף
ייבם לא פליג ר"ש אלא אעשה בה מאמר
ואח"כ נולד לו אח חלק לבעלת מאמר לא
נפטרה צרה מ"ט משום דהוא צרה ודאי
ובעלת מאמר ספק יואין ספק מוציא מירי
ודאי יתיב רב מנשה בר זבד קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר מאי טעמא
דר"ש מ"ט דר"ש כדאמר טעמא הואיל ובא ומצאה בהיתר ולא עמדה
עליו שעה אחת באיסור אלא מאי טעמא דרבנן אמר קרא וילקחה לו
לאשה יויבמה עדיין יבומים הראשונים עליה אלא הא דתנן
ייבמה הרי היא באשתו לכל דבר וואמר רבי יוסי בר חנינא מלמד
שגמריה

נולד הוא דשריא אבל נולד ולבסוף ייבם אסורה דלא תימא ביאתה או חליצתה דקאמר ר"ש כרישא אנוולד ואח"כ עשה בה מאמר נמי
קאי: הוא לדה ודאי. זקוקה לייבם דאי מאמר קני תרומהו חזו דהו ליה ייבם ולבסוף נולד ואי מאמר לא קני שניה חויה
דלא לרת ערוה היא ובעלת מאמר ספק זקוקה דלמלא לא קני והו אשת אחיו שלא היה בעולמו וחליטה לאו
חליטה לפטור את האשה: מ"ט דרבנן. דלכריבן דייבם ולבסוף נולד הרי לא עמדה על זה זקוקה אחיו שלא היה בעולמו מימיו:
ולקחה לו לאשה ויבמה. אע"ג שכנסה עדיין קרויה יבמה. אית דגמס אי הכי מיבעי חליטה אלמא תנן כנסה הרי היא כאשמו כו'
כלומר אי הכי לאשה שמיבמה עדיין זקוקה ראשונה עליה מיבעי חליטה כל אשה שמיבמה ובה שני זה לגרשה לא תסגי לה בגט:
שמגרשה

א) קדושין מה... ז) זקוקה
ב) ספקים ט... פ"ו חל:
ג) חולין י. א) ז) וינין מוספת
לעיל ח: מ' מדיה ייבמה,
ד) זקוקה לרת. מבינות ס. א.)
ה) לעיל ח: זקוקה לע.
ו) מבינות ס. א.) ז) זקוקה
ז) זקוקה לרת. ח. ז) זקוקה
ח) זקוקה לרת. ח. ז) זקוקה
ט) זקוקה לרת. ח. ז) זקוקה
י) זקוקה לרת. ח. ז) זקוקה

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו
ומת אחד מהם וכן אין
לו לא תהיה אשת אחיו
הנשואה לאיש נר יבמה
יבא עליה ולקחה לו
לאשה ויבמה:
דברים כה ה

הגהות הב"ח

א) זקוקה לרת חלק וכו'
ב) כ"כ כ"כ כ"כ כ"כ כ"כ
ג) זקוקה לרת חלק וכו'
ד) זקוקה לרת חלק וכו'
ה) זקוקה לרת חלק וכו'
ו) זקוקה לרת חלק וכו'
ז) זקוקה לרת חלק וכו'
ח) זקוקה לרת חלק וכו'
ט) זקוקה לרת חלק וכו'
י) זקוקה לרת חלק וכו'

מוסף רש"י

העושה מאמר ביבמתו
שלא מדעתה. בעל
כרחיה. אם זקוקה לא ספק
אמר לה הרי אשת מקדשת
ל' רבי אומר. כשאר
מאמר. להיות לרביה נע
למאמר זה אם לא חלקן
לה ועודין מה'.